

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ : Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

LA TRINIDAD

O PRÉSA baix de la grandesa de tan alt misteri y temorega davant tanta sublimitat, no gosa ferne cap mot sa llengua humana per no profanar tanta sublimitat ab sa torpesa, ni deslluir ab sa foscor els resplandors de tanta gloria y mirant ab esglay com hi ha miserable, qu'alsant apenes el cap de dins sa pols per ahont se remolca, posa sa llengua de verí demunt tanta majestat y pren per desgavellada confusió sabiduría tan profunda, tan sols m'ocurreix ferme á mí mateix una pregunta.

¿Perqué tan poca consecuenca en son rahanar ha de mostrar l'impietat empesa per s'afany de fer punta á n'els misteris altíssims de sa nostra augusta religió? ¿No es ella qui aixorda á totes hores cantant ab una veu aspre coma d'infernal pregoner llahors á l'única divinitat davant qui tan sols ab respecte doblega els seus genolls y a ne quins furs tan sols somet la seua testa independent y altiva, *sa rahó*? Ahont puis se fon aquesta quant tant *sensa rahó* s'atreveix descaradament á posá en dupte, ó ab un desenfreiment qu'espanta, á negá amb redó ses més belles veritats de sa nostra fê. ¿Amb *rahó* direm que deixen d'esser veres certes coses, perque no les puga ateneyr un enteniment tan curt de vista com es nostro? Amb *rahó* diriem que res existeix de tot allò que amagat més enllá de sa boyrosa retxa de 'l nostro horitzon no ho poden destriar els nostros ulls? Amb *rahó* negariam sa bellesa ó fins y tot sa realitat á ses armonioses notes que llansa un instrument entre el dits d'un destre artista, perque llunyanes no arriban á ferir ses nostres oreyes? O ¿es que se preten que no tenga cap d'allá es cercle dins ahont exerceix sa seua influencia aquesta tan encensada facultat? ¿es que se preten que no hi haja misteris per ella? No cal acudir en aquest lloch á sa Filosotia per provar qu'essent una cosa criada, més ben dit, essent una cosa distinta d'es Criador, ha de tenir per forsa un terme, més enllá del cual s'ha de perdre llavors tota sa grandiositat de s'infinít. ¿No hi ha misteris! ¿Qu' es idò, més qu'un sol misteri, tot quant

mos rodetja? ¿Hi hauria qui me sabés dir com arriban fins á sa meua ánima ses impresions materials que venen á ferir es meus sentits? ¿No me esplicarían sa manera íntima com va grellant un granet de blat y posa rels y creix, multiplicantse admirablement á forsa de sol y humitat? No 'm diriau, perque una pedra deslliurada de sa ma que la tenia presonera atravessa brunent l'espai que la separa de la terra vers ahont vola? ¿Com arriba fins á noltros sa veu d'una campana ó els resplandors d'una llum que de noltros sona ó brilla ben llunyana? Ah! ja sè que se me parlará de ses *vibracions de s'eter, de lleys fisiques, fatalment necesaries, de reaccions químiques, de transmissions nervioses*, coses tan poch clares p'es qui les diuen, com boyroses per qui les senten, però si jo els fes cavá un poch més endins, si jo los demanas de noves de sa rahó derrera, íntima, esencial, que fa qu'això siga així y no d'un'altra manera ¡ay! que ben prest veureu com arrufen ses espalles es qui tals somits nodreixen y en derré terme sols amb una paraula podran respondre á ses meues impertinencies: *es un misteri*. Puis si dins el mon sensible y material, dins ahont s'homo se belluga, res trobau que no estiga embolicat dins s'ombres d'es misteris que farem si atrevits mos enfilam p'els espays de s'infinít y volem alzar una punta d'es vel sagrat que amara á ses nostres mirades tota sa bellesa, tota sa grandiositat, tota s'armonia de sa vida augusta de Deu? Qu'ha de succeir sinó que sa nostra vista ferida per un torrental inmens de llum irresistible, ha de quedar enlluernada, no sabent ni lo qu'ha vist ni lo que li passa?

No es puis rahanable posar de punta sa nobilíssima però limitada facultat qu'enalteix s'homo, amb sa fê esplendorosa qu'aclareix els camps enterbolits de sa primera: totes dues son reflectors d'una mateixa llum, son corrents d'una mateixa font, s'esencia infinita des Criador: qui, per tan maravellores maneres se fa sentir.

Que, call, puis sa rahó quant se fe parli; que aquest homenatge tan rahanable, en lloch d'enfosquí ni poch ni molt sa seua claredat l'enriqueix amb un sens nombre de preuats coneixements á ne que tota sola ja may arribaria.

UN GENOVÈS.

DESITJOS DEL CÈL

Spes mea in caelo.

L'amor que al cor fa sentir,
 ànsies, desitj y anyoransa
 d'un Bé que la fè afiansa,
 y per lograrlo suspir;
 no trobantlo en esta terra,
 lo vull cercar dalt lo cèl;
 que sens amor no pug viure;
 l'Amor pur, sant y feèl.

Eluny de mí la vanitat;
 enuig me causa 'l bullici;
 qui 'm dona millor notici
 de Vos, es la soletat.

El riu, l'aace, ll, la flor, 'aire,
 gotes son de vostre mèl...
 ¡Deu meu, que trista es la terra!
 ¿Quant volaré cap al cèl?

El mon res té veritaté,
 tot es engany y mentida;
 trista, molt trista es la vida,
 per qui estima al sumo Bé.

Dolsa mort, vina á mostrarme
 la ditxa que tant anhèl,
 que, sens amor, no pug viure
 Amor pur, sant y feèl.

Grata calor dona el sol,
 y sa llum dolça alegria;
 y s'umpl l'espai d'armonia
 ab los cants del rossinyol;
 Però, aquí baix res ne resta
 del goig humà ¡Sort cruèl!
 sols dura el goig en l'altura
 d'allà dalt, demunt el cèl.

Jo n' he xupat del amor
 lo balsam per medicina;
 però al tastar la divina,
 l'ensaboria millor;

Erau Vos, mayna suprema
 que me plovia del cèl...
 De llevò ençà, no pug viure
 sens l'Amor sant y feèl.

Dins mon pit, el cor, lo toch
 sent de vostra omnipotencia;
 proclaman vostra escl-lència,
 los mons en tot temps y lloch.

Y mentres tant l'anyoransa
 m'abeura d'amarga fèl...
 ¡Deu meu, que trista es la terra!
 Duime 'n ab vos dret al cèl.

Ja may, tresor abscondit,
 he vist la vostra faç pura,
 y 'l vesllum de s'hermosura
 me té 'l cor embadalit.

Amor meu! si us pogués veure
 me moriria d'encant.
 Que sens Vos no pug més viure,
 ¡Ay, l'Amor feèl, pur y sant!

La meua eyma, ab gran ardor,
 totes les nits vos somnia,
 y cuant vé l'aua del dia
 plora el cor ab anargor.
 ¿Quant arribará, s'exclama
 l' instant d'umplir son anhèl?
 ¡Deu meu, que trista es la terra!
 Duime 'n ja á n' el vostro cèl.

Cors plens d'humil santedat,
 que 'm dau consol y alegria:
 digaume; ¿Ahont trobaria
 mon mistich Bé tan aimat?
 Voltros lo deveu coneixer,
 puis lo serviú ab tal zèl...
 Jo sens s'Amor no pug viure,
 que es ell sol sant y feèl.

Si baixás un angelet
 dels qui del cèl son les gales,
 y 'm deixás les seues ales
 per pujar al cèl cap dret... ..

Impotents son mos esforços;
 per arrancarme la rèl
 que me té ficat en terra... ..
 ¡y jo vuy volar al cèl!

¿Es que estig encadenat
 per les passións tiranes?
 ¡oh, les Virtuts soberanes,
 donaume la llibertat!

Si no som digne d'alssrme
 amb ales de mon anhèl... ..
 la Mort que 'm posi les seues,
 ab tal de pujar al cèl.

MIQUEL DURÁN.

Arbre de la Ciencia

DEL BEATO RAMON LULL (a)

De Eucaristia

EUCARISTIA es lo Sagrament de l'altar, lo qual Sagrament es per açò que Deus pusca ab home molt participar en *granea de bontat, duració, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat, concordança, començament, mija, fi, majoritat e humilitat.*

Participa Deus ab home en granea de bontat per rahó del Sagrament, car molt es gran be al home tractar e tenir lo cors de Jhesu-Crist, qui es compliment de totes les coses corporals, é aquell cors tan bo, tocarlo ab les mans sues e metrelo en lo seu cor; per ço que 'l cors tocat munde de peccat lo cors qui 'l toca; en axí qu'en aquell tocar del tocant e 'l tocat es la participació d'ambdues les bontats: aquest be tan gran posat en lo cors humanal, qui 'l poyria pensar com es gran?

En *granea de saviesa* participen Deus e home en lo Sagrament, car en quant lo prevere creu fer de pa carn de Crist e de vi sanch de Crist, aquella sua creença escita e desperta lo seu enteniment a saber gran poder de Deu, gran bontat, gran duració, gran saviesa, gran voluntat; e en axí de les altres formes divines. Perque la creença que 'l prevere ha, significa les formes que dites havem, les quals l'enteniment ateny en forma d'entendre; e es captivat en quant creu lo Sagrament esser ver; e en axí la creença es lum en la qual l'enteniment ateny ciencia. É en aquest pas pot hom conèixer que creença causa la ciencia del prevere en lo Sagrament, per rahó de la participació que es gran en l'enteniment del prevere e en l'enteniment de Crist, qui enten esser ver lo Sagrament: e en axí participen ciencia e ciencia, e creença en lo Sagrament. É aquest pas es molt plaent a esser entés e [significa qu'argument e

(a) Essent dins aquesta setmana la festa del Corpus, hem trobat oportú dar a nostres lectors aquesta petita mostra del tractat de Sagraments, que 's troba en l'*Arbre Apostolical*, un dels llibres que componen l'*Arbre de la Ciencia*, presa del llarch capitol, hermos y prou piados, de *Eucaristia*, que fa concebre d'aquest Sagrament una idea molt grandiosa y que mou a devoció y amor gran.

creença poden estar en un temps en lo Sagrament, e açò meteys en los altres sacraments, e encara en los articles de la fe roman; e per açò dix Isaïes que no pot hom entendre si no creu. Es donchs creença lum d'entendre: e en axí que per la creença pren hom un objecte, axí com lo prevere qui pren lo Sagrament esser ver; e per aquell objecte que creu, enten molts altres objectes esser vers, los quals son granea de poder, de bondat, de duració e de les altres, segons que d'amunt havem dit.

En lo Sagrament de l'altar participa Deus e home ab gran *humilitat de sa bonea, granea, duració, poder, saviesa, veritat e voluntat*; car gran cosa es que aquell que es Deus e home vulla participar sajus e tant sí meteys humiliar ab totes ses altees, que son tan altes, que no poden esser pus altes, se leys tractar e moure d'un loch en altre; e donar als homens: e per açò fan mal aquells preveres e aquells homens qui reseben lo Sagrament com son orgullosos; com sia ço que humilitat e ergull sien contraris. Y en aquest pas pot hom conixer que los preveres deuen esser pus humils que altres homens en lur parlar, vestir, menjar, cavalcar e habitar, e en axí de les altres coses que a gran humilitat se convenen: axí com Jhesu-Crist que en est mon fo humil en totes coses.

ELLA PLORA (*)

CHOR

*Cantau la patria petita,
cantau y l'estimarem;
cantau que be, u necess ta,
cantem tots y redoblem.*

VEUS

I

*Ella plora des fills l'ignorancia,
mala fe y falsedat qui 'ls dominan;
veis y joves al vici s'inclinan;
ja no reina virtut ni moral.*

*Tots prometen que van á esmenarse;
sa justicia y perdó tots invocan;
els extrems com mes va, mes se tocan;
y á la fi no se cull si no mal.*

II

*Ella plora també sa discordia
de families y cases honrades,
que visquent entre sí. separades,
dins l'abisme de l'òdi s'en van.*

*Ni moral, ni religió los detenen,
ni honradés, ni d'honor la paraula;
van unint una baula á altra baula,
y d'esclaus la cadena se fan.*

III

*Ella plora sos fills estimats
que á la guerra perderen la vida:
sa riquesa qu'havía adquirida
á mans d'altres ha vista passar.*

*La misèria l'espanta y confon;
la tristesa la te ja abatuda;
la desdita s'augmenta y no muda:
esperansa per ella no hi ha.*

IV

*Ella plora y los diu afligida:
—es errat es camí que vos donen;
els partits amb so mal més s'enconan,
y per fruit sa venjansa alcansan.*

*Perdonauvos ses faltes comeses;
els rencors y els agravis deixaulos;
mutuament uns á es altres amauvos:
que revisca entre voltros la pau.*

CHOR

Cantau la etc.

JOSEF RULLÁN, PVRE.

(*) Composta per cantar l'Orfeo sollerich.

FOLKLORE MALLORQUI

REFRANS

Continuació (*)

Cá qui lladra, no mossega.
Cada fava té son corch y a vegades dos.
Caldera veyá, bouy ó forat.
Cantan papers y menten barbes.
Cada mercader alaba les seues coses.
Cap sense cervell, no ha mester barrêt ni capell.
Carros de Rey, llebres agafan.
Cada mestre té 'l seu llibre.
Cobra fama y veten á jeure.
Com més té la mar, més brama.
Cuant tenen el cap romput se posan la cervellera.
Contes vells; barayes noves.
Contra el mal de la mort, no hey ha rés fort.
Criau corps y vos treuran els ulls.
Cadascú á ca-seua pasta y cuyna axí com vol.
Cadascú del seu pá, farà sopes.
Cadascú se grata allá ahont li pica.
Cadascú á ca-seua y Deu en la de tots.
Cadascú á ca-seua y els assotants á can Coll.

Darrera el Rey figures li fan.
De consells no n'estigues fart.
De vegades el sastre heu paga p'el texidor.
Demanant, demanant, s'en van á Roma.
Del pa de mon compare, gran cantell á mon fiol.
De les mentides no 'n paguen deume.
Després de les flors, venen les agostenques.
Després de mort, ni vinya ni hort.
De gates mortes, treure gatons vius.
De la mala dona t'en guardarás y de la bona no t'en fiarás.
Del arbre caigut tohom ne fa llenya.
De lladre á lladre, cent dies de perdó.
De la mort no s'en escapa, ni 'l Rey ni 'l Papa.
De la desgracia de Judas, Sant Maciá n'hagué ventura.
De tot hey ha en la vinya de Deu.
Deu dona faves á qui no té caixats.
De la boca del nin y del orat ne surt la veritat.
Dolor de dona morta, fins á la porta.
De calent en calent se pela.
Deu dona el fret segons la roba.
Dins boca tancada no hey entran mosques.
Despullar un altar per vestirne un altre.
Després d'una ventada sol ploure.
De bona casa, bona brasa.
De doblers y de bondat, la mitat de la mitat.
De gota en gota, s'umpla la botá.
Dona y tela no les mires ab candela.
Dos galls á un galliner no cantan bé.
De día vá madona y en la nit crema s'òli.

J. DOMENECH

(continuará)

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Día 11. Dilluns.—S. Bernabé apóstol.
Día 12. Dimars.—S. Onofre hermitá.
Día 13. Dimecres.—S. Antoni de Padua cfr.
Día 14. Dijous. ✠ —SS. Corpus Christi.
Día 15. Divenres.—S. Modest y Santa Crexencia mrs.
Día 16. Dissapte.—S. Juan Francesch de Regis cfr.
Día 17. Diumenge. ✠ II.—S. Manuel mr.

(*) Vide el n.º 165.

NOTICIES HISTÓRIQUES

Any 1659.—Dia 10 de Juny després de vespres, sortí de la Catedral una lluída processó per acompanyar al nou convent de Santa Catalina de Sena, les Mares fundadores: Sor Margalida Latorre, priora, Sor Juana Bautista Salt, superiora, Sor Victoria Simancas, portera y Sor Mariana Balaguer, procuradora, filles del convent dominicà de València, les quals se destexinaren cultivant el florit jardí que tan hermoses flors ha produït p' el cel.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO

¿Aquí qué passa?

Aquí s' eclipsà casi del tot es sol del nostre sistema planetari perquè a sa lluna, aquest satèl·le de sa terra, li passà pe sa mollera interposarsè entre noltros y s' astre de foch. Ab s' eclipse s' ocultaren forsa de doblers dins sa butxaca d' alguns industrials aprofitats, qui cuant sentiren á di que el sol era tant fort, resolgueren doná fum á trossets de vidre de desecho, y ab assó tregueren d' apuros als aficionats á l'astronomia que, per primera vegada en la vida sentian afició loca al estudi de ses coses qu' están part-demunt es pis de ses goteres.

Com era d' esperar, no hi faltaren els pressagils ó profeccies de mal any d' aquella genteta curta de gambals ó de corresponent il·lustració que, prenguent peu de ses manobres navals que feyan á sa bahía d' Alcudia els acorassats gegants de la gran y ambiciosa Bretanya (ab premis tícit ó exprés de la *enmur. ala* Espanya) cregueren que ses Balears estavan *venudes*, y que, després d' un simulacre al viu, com n' hi prengué á Cuba y Filipines, anirèm, á prèu de vides innocents, á postrasmós, *queppis* en ma, als peus de la luterànica Victoria.

S' ilustració des *pob'e alt* també *coaxetjá* referent á explicá sa naturalesa del eclipse: ses meues oreyes sentiren ses teoríes explicades per un homo de moltes pessetes á sa gent del seu servici, que . ni ab rodes porían passá —Sa *eclipse*, deya, es es sol que *está ma'a't*.

¡Quina llástima que sa ciencia estiga bareyada ab sos doblés!

Els eclipses, vos diria cualsevol *aprovat p'r empenyos*, de Geografia, son: ó totals, ó parcials, ó anulars, segons sa lluna, ab conjunció ab es sol, estiga en *perielio* ó en son *apogeo*, y ab relació ab es lloch del observadó; de manera que tot es relatiu fins y tot en el mon sideral. Un astrónom de retxa, de sa talla d' en Flammarión vos explicarà, ab ses matemàtiques ab ses mans, y com dos y dos fan quatre, moltes altres coses que vos quedàreu ab sos cabeyes drets...; però jo que no 'n sé pisca d' equests *entrunya lats* y que me ve just ferm *destriá sa natural sa espectral* dels *cosos* que se remenan dins aquesta vall de llagrimas, gens puch *enllustrarvos*. Si ses meues *observacions* particulars, fetes desde 'l meu *observat'ri sociològich*, pòren serví de qualque cosa, per determiná sa naturalesa y evolucions dels *cosos celestes*, poch conegudes p' es *vulgo*, prenguent per fonament sa naturalesa y evolucions dels *cosos terriq eos*, passant de lo més conegut á lo manco conegut, *me sea permittit echar un párrafo. señores*.

A la terra hi ha *sols estrelles errantes*, planetes (que cada qual corre) cometes ab *barba y mostaxos*, ab coua, cabayera ó poyera y *pin y toros*, satèl·les (*que se npre van couet, couet*) y *estrelles fugues* (que sempre fujan des bulto.) De modo que sens sortí de ca-nostre, tenim, *mutatis mutandis*, un *firmament*. Els *sols* son pochs y á voltes son *fals s soles* que encara que brillin, no sempre es ab llum pròpia. Hey ha que veurerlos de pròp y un sa desilusiona; vuy di: s' ànima li cau á n' es peus ¡Vaja una farsa!

Els *sols* se distingexen segons sa seua magnitud ó atenguent al nombre de planetes que 'l rodetjan; un *Ministre* de la corona es un sol més gròs que un *Directó general*, aquest més que un *Diputat* de la majoria, aquest més que un de sa minoria; un *Diputat provincial* brilla més que un concejal d' Ajuntament y aquest molt més que un *municipi-*

pal... Dins aquesta gerarquia de *sols* heym s' orde de preferencia. Y entrant dins un altre orde, heym *sols de or, de plata, de papés de Banck*, de .. però no passem tan en avant. No tots aquests *sols* tenen llum pròpia (y passi aquest error científich) sinó que reben sa claró molt refieja d' altres *sols*, á voltes també opacos (y passi també es desbarat;) per axó heym tants d' eclipsaments en *persones astres* cuya claror pensavem que no poria acabarse may.

Sa política, que sol ser sa mare de molts de *sols*, ha fet brillá certs *cosos* ab claror tant resplendent, que creim que ja may s' eclipsarian; y ¿qué? un canvi de situació *los ha dat es brou*, y ni ab un *telescop* de llarga vista *se les ve el pelo*. Un planeta ó una *planeta* s' ha posat en conjunció entre el poble aclucat (ab *cucales* de batre) y l' *astre resp ludent!* Y... *va'í aquí...* ¡Y si los hi du de tapats el uys el *poble soberano...*! ell no té per *sòls* als que ho son; ¿quí fa cas d' una persona eminentement virtuosa? ¿quí sab si viu á n' el mon un savi? Aquests están arreconats com á *sants veys*, y si qualque pich surten en mitx, fan es papé d' en *Palu á sa Pobla*. ¿Heu vist com s' eclipsan els astres? ¡Basta que una fulla de poll se posi devant d' ells!

Me dolch de no poré econtinú s' alegoria. Un altre pich será, si Deu ho vol. Quedan encara molts de punts que tocá... *si es manxadi no se dorm...* y heym ha més dies que llangonisses.

TOMÁS D'ETS AMBUYS.

CREPELLS Y DOLCETES

Segon Certamen.—Dia 31 del mes passat, en el Boletí Oficial Eclesiàstich d' aquesta Diòcesis, se publicaren los *vuit temes* y premis, que enguany s' ofereixen als estudiants seminaristes p' el Sr. Bisbe de Mallorca, p' el Claustre de Catedràtics del Seminari, p' el M. I. Sr. Vicari General, p' el M. I. Sr. Secretari de Cámara, pels Rtns. señors Rectors de les parroquies de Palma y altres.

Axó es el modo d' estimular als joves estudiosos, á fi de que dexin roveyar ses facultats intellectuals. ¡Ala qui va de correr an aquest noble cos!

¿Cuánt prendá eexemple del Clero mallorquí la momificada Societat d' amichs del país y les altres corporacions oficials que tan podrian fer en favor dels joves estudiants seglars, y nó fan res absolutament?

Altra telegrama.—Se rebé á Palma dia 3 del corrent, dant noticia de qu' el President de la nostra Diputació provincial, segueix invitant als homos de prestigi dins Espanya pera que prengan part en l' empresa d' alzar el Monument á Ramon Lull. Després d' haver feta propaganda per Barcelona, l' ha feta per Madrid y per Toledo; de manera que Bisbes, Diputats á Corts, Escriptors y Acadèmichs, tots li ofereixen son concurs. Campaña tan activa, després del quietisme dels Lulistes mallorquins, mereix l' elogi de MALLORCA DOMINICAL, que tantes vegades havia tret á rotlo aquest deute nacional, en ves d' una de ses majors glories.

Pregam á Deu que la tasca del Sr. Rosselló don el fruit que tots desitjam. ¡Llástima no haja arribat á temps d' impedir que l' *Hort del Rey* s' haja cedit amb usufruct durant sis anys per especulacions particulars; sent axí que la Reyna Regent, (es ben segú) l' hauria deixat ocupar (sens necessitat de cedirlo) per jardí públich anesco á dit Monument!

NOTA BENE

Ajustat ja el present número, reberem una detallada ressenya re erent á la solemne bendició del oratori de Santa Magdalena del Puig d' Inca que nostro bon amich y col·laborador En Miquel Durán nos envia desde aquella vila.

Sentim no haverla rebuda més prest per insertarla en aquest número, cosa que farèm en el pròxim si Deu ho vol.

La Redacció.